

„Не питатъ тѣ кжде вървятъ,
но всѣкой чувствува и знай,
че Богъ стои на всѣкой пжтъ,
че Той е край на всѣкой край.“

Богъ, инстинктивно чувствуванъ — това е тъкмо чрезъ чувството за вѣчностъ. Все едно какво ще стане съ тебе — ти знаешъ, че си вѣченъ. Това чувство за вѣчностъ е Богъ у насъ, безъ когото въ нашата душа не би имало мѣсто за нито единъ благороденъ поривъ.

Кое е сега Славейковото — дискантътъ отъ Стара-планина?

Небитието, непроявениятъ Богъ, който е въ вѣчността (а вѣчността не е ни време, ни пространство), единниятъ, безвременниятъ и безпространственъ Богъ създава битието — става Богъ-Творецъ. Но той създава битието като се превръща на битие, следователно — умирайки като Богъ-Творецъ и раждайки се като Богъ-твари (Боянъ Магътъ, *ibidem*). Така единниятъ става множественъ; многото, влизайки въ отношение помежду си, получаватъ илюзия за време и пространство. Защото време и пространство сж нѣща относителни — възможни за „единното“ само при неговата „множественостъ“. Така Богъ-Творецъ отъ вѣченъ, т. е. безвремененъ и безпространственъ, се превръща въ Богъ-твари, т. е. въ времененъ и пространственъ. Значи, всички твари, всички нѣща, които сжществуватъ, сж все Богъ, защото той се е превърналъ въ тѣхъ. Но защото той е единенъ (това е неговата сжщина), а въ своята множественостъ чрезъ всѣка отдѣлна тваръ той живѣе отдѣлностъ — явява се въ свѣта нѣщо, което не е такова, каквото е: единниятъ е много. И тѣзи много живѣятъ всѣко само за себе си, едно противъ друго. Така Богъ въ нѣщата се обезбожава, и се ражда злото въ свѣта. Ето сжщата мисль въ другъ вариантъ въ стихотворението „Книга на битието“ (На острова на блаженитѣ):

„О дивна книга, съ трепетъ таенъ
превръщамъ твоитѣ страници,
и образи и мисли върволици
вървятъ предъ погледа ми смаянъ.
Дочитамъ я и съ трепетъ и тревога —
и я зачитамъ пакъ отново,
во всѣкой редъ и всѣко слово
и чувствувамъ и виждамъ Бога:
ту кротостта на волята му строга,
ту злбата на обичъ безконечна —
и въ неразбранщината вѣчна
следа какъ губи образъ той на Бога“ (к. н.)